

KESKKONNAAMET

KORRALDUS

21.04.2023 nr DM-122134-14

Geoloogilise uuringu loa nr L.MU/517452 väljastamine Pikametsa III uuringuruumis

1. OTSUS

Arvestades alljärgnevat, võttes aluseks maapõuaseaduse § 26, § 32, § 35 ning lähtudes Verston OÜ (11947047) esitatud taotlusest, **otsustan:**

1.1. Anda Verston OÜ-le (11947047) geoloogilise uuringu luba nr MU/517452 Pikametsa III uuringuruumi, kehtivusajaga kolm aastat (lisatud).

1.2. Geoloogilise uuringu loale nr L.MU/517452 kantakse järgmised täiendavad tingimused:

1.2.1. Kui geoloogilise uuringu raames on vaja teha raiet, tuleb sellest teatada riigimetsa majandajale, kes sõlmib geoloogilise uuringu tegijaga kasvava metsa raadamiseks töövõtulepingu või raieõiguse omandamiseks kasvava metsa raieõiguse võõrandamise lepingu.

1.3. Korraldus jõustub Verston OÜ-le (11947047) teatavaks tegemisest.

Geoloogilise uuringu luba ei anna uuringuloa omanikule garantiid, et talle hilisemalt antakse maavara kaevandamise luba ning geoloogilise uuringu loa saamisel ei teki õiguspärast ootust kaevandamisloa saamiseks.

2. ASJAOLUD

Verston OÜ (registrikood 11947047, aadress Pärnu tn 128, Paide linn, Paide linn, Järva maakond) esitas Keskkonnaametile 14.11.2022 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS; edaspidi **KOTKAS** 14.11.2022 dokumendina nr DM-122134-1) Pikametsa III uuringuruumi geoloogilise uuringu loa (edaspidi **uuringuluba**) taotluse nr T-L.MU/1015616.

Uuringuruum asub Lääne-Viru maakonnas Rakvere vallas Rägavere külas riigile kuuluval katastriüksusel Pikametsa karjäär (tunnus: 77004:002:0370), mille riigivaravalitseja on Keskkonnaministeerium (edaspidi **KEM**) ja volitatud asutus Maa-amet. Uuringuruumi

teenindusala pindala on 3,63 ha. Geoloogilise uuringu käigus plaanitakse rajada kuni 15 uuringukaevet/ puurauku uurimissügavusega kuni 25 m.

Uuritavateks maavaraks on täiteliiv. Taotluse seletuskirja kohaselt on uuringu eesmärgiks välja selgitada uuringuruumis levivate setete (liiv) maht ja kvaliteet ning võimalik kasutamisevõimalus. Maavara soovitakse kasutada piirkonna teede ehitusel ja ehitustöödel täitematerjalina. Täiendavalt on uuringu käigus planeeritud teostada järgmised sihtotstarbelised tööd: veetasemete mõõtmine uuringupunktides, topogeodeetiline mõõdistamine, proovide võtmine materjali terastikulise koostamise määramiseks.

Uuringuruumi teenindusala kattub pindalaliselt olemasoleva Pikametsa liivakarjääriga (luba nr L.MK/326702; loa omaja Verston OÜ; loa kehtivus lõppeb 25.08.2030), mille varu on ammendumas, kuid eeldatavasti jätkub liiva levik ka olemasolevast karjääri põhjast sügavamal. Sellekohast eeldust kinnitavad varasemad geoloogilised uuringud Pikametsa liivakarjääris. Kui geoloogilise uuringu tulemusel kinnitatakse alal maavara aktiivne tarbevaru, soovib Verston OÜ taotleda sinna kaevandamisõigust, et jätkata sügavuti kaevandamist töötavast karjäärist.

2.1. Uuringuruum

Uuringuloa taotluse seletuskirja kohaselt on Pikametsa liivamaardla (registrikaart nr 0934) läbi viidud järgmised uuringud:

- A/tee:Rakvere ümbersõit. Ehitusmaterjalide otsimine ja trassiga tutvumine lähteülesande koostamiseks, RPI "Eesti Maanteeprojekt", EGF 3551;
- Pikametsa liivamaardla 1. ploki (endise Pikametsa maa-ainesekarjääri mäeeraldise) varu hinnang Lääne-Virumaal (varu seisuga 31.12.2014), OÜ Eesti Geoloogiakeskus, EGF 8600;
- Lääne-Viru maakonna Pikametsa II uuringuruumi geoloogilise uuringu aruanne (varu seisuga 01.06.2022), OÜ Inseneribüroo STEIGER, EGF 9641.

Pikametsa III uuringuruum asub Pikametsa liivakarjääri lamamis. 2015. aasta geoloogilise uuringu järgi on läbilõike alumist ehk olemasoleva Pikametsa liivakarjääri kasuliku kihi lamamit moodustav settes esindatud hallikaspruun liivsavi (lgIIIjr3). Materjalist võeti proove kuues puuraugus, prooviintervallide paksus vahemikus 0,8...1,5 m. Materjali savisisaldus varieerub vahemikus 39,24...70,19%.

Geoloogilist uuringut võib korraldada ja juhtida selleks teadmisi, oskusi ja kogemusi omav isik (maapõueseadus; edaspidi **MaaPS** § 17 lg 3 ja 4). Geoloogilise uuringu viib läbi J.Viru Markšeideribüroo OÜ (registrikood: 11644539; aadress: Tartu mnt 84a-50, Kesklinna linnaosa, Tallinn, Harju maakond), kes omab teadmisi, oskusi ja kogemusi tööde teostamiseks.

Taotlusele andis 24.11.2022 kirjaga nr 9-3/22/20084-2 oma arvamuse (MaaPS § 27 lg 2) maavarade registri vastutavale töötleja Maa-amet (registreeritud KOTKAS 24.11.2022 numbriga DM-122134-2). Maa-amet toob välja alljärgnevad uuringuruumiga seotud piirangud.

Pikametsa III uuringuruumi teenindusala kattub täielikult Pikametsa liivamaardla (registrikaart

nr 0934) täiteliiva aktiivse tarbevaru 1 plokiga ja olemasoleva Pikametsa liivakarjääri mäeeraldise ja selle teenindusmaaga.

Uuringuruumi teenindusala kattub pindalaliselt täielikult Eesti põlevkivimaardla Kohala uuringuvälja maardlaosa (registrikaart nr 0035) põlevkivi passiivse reservvaru 7 ja 11 plokkidega ning osaliselt Rakvere fosforiidimaardla (registrikaart nr 0192) fosforiidi passiivse reservvaru 24 plokiga.

Uuringuruumi teenindusala kattub täielikult Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal (Eesti looduse infosüsteemi kood LTA1000001).

Pikametsa III uuringuruumi teenindusala kirdeserv kattub kuni 10,2 m ulatuses riigitee Rakvere – Rannapungerja (nr 88) kaitsevööndiga. Riigitee äärmise sõiduraja välimine serv asub taotletava uuringuruumi teenindusala kuni 16 m kaugusel. Uuringuloa taotluse seletuskirjas on selgitatud, et geoloogilise uuringu käigus tee kaitsevööndisse uuringupunkte ei rajata.

Uuringuruumi teenindusala asub täielikult Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal (Eesti looduse infosüsteemi kood LTA1000001).

Maa-amet andis oma 24.11.2022 kirjas nr 9-3/22/ 20084-2 soovitusel nimetada ala Pikametsa III uuringuruumiks. Keskkonnaamet arvestab Maa-ameti soovitusel.

2.2. Tegevused uuringuruumis

Geoloogilise uuringu tegemisel lähtutakse keskkonnaministri 17.12.2018. määrusest nr 52 „Üldgeoloogilise uurimistöo ning maavara geoloogilise uuringu kord ja nõuded ning nõuded fosforiidi, metallitoorme, põlevkivi, aluskorra ehituskivi, järvelubja, järvemuda, meremuda, kruusa, liiva, lubjakivi, dolokivi, savi ja turba omaduste kohta maavarana arvelevõtmiseks“.

Taotluse seletuskirjas kirjeldatakse: geoloogilise uuringu läbiviimine koosneb ettevalmistus-, väli- ja kameraaltöödest. Ettevalmistustööd hõlmavad peamiselt välitööde planeerimist. Välitöödel rajatakse uuringupunktid, võetakse proovid, määratakse maavara lasumistingimused ning hüdrogeoloogiline (hüdroloogiline) situatsioon. Uuringuala kohta koostatakse instrumentaalmõõdistamise alusel topograafiline plaan. Kameraaltööde käigus analüüsitakse saadud andmestikku (sh laboritulemused) ja koostatakse aruanne varu arvele võtmiseks keskkonnaregistris.

Geoloogiline uuring viiakse läbi ekskavaatoriga kaevandite rajamise teel või puuraukude puurimise teel sõltuvalt materjali koostisest ja lasuvussügavusest. Alale planeeritakse rajada kuni 15 puurauku sügavusega kuni 25 m ja/või kuni 15 kaevandit sügavusega kuni 6 m. Puuraukude ja kaevandite omavaheline kaugus on 75...125 m.

Uuringuruumi teenindusala ja seda ümbritseva maa-ala kohta koostatakse instrumentaalmõõdistamise alusel topograafiline plaan.

Peale välitööde lõppu uuringuruumi teenindusala korrastatakse. Kaevandid ja puuraugud likvideeritakse kohe pärast geoloogilise läbilõike kirjeldamist ja proovide võtmist, täites need samast kohast väljatud materjaliga. Maapõu ja maapind viiakse võimalikult uurimiseelsesse seisundisse.

Arvestades, et eeldatav kasuliku kihi keskmine paksus uuringuruumi piires on *ca* 4 m (seni läbi viidud geoloogiliste uuringute põhjal), võib prognoositav maavaravaru 3,63 ha suuruse uuringuruumi piires olla seega $4 \text{ m} \times 36300 \text{ m}^2 \approx 145 \text{ tuh m}^3$.

2.3. Geoloogilise uuringuga kaasneda võivad keskkonnahäiringud

Kavandatav tegevus ei kuulu keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi **KeHJS**) § 6 lg-s 1 nimetatud tegevuste nimistusse, mille korral tuleb vastavalt KeHJS § 11 lg-le 3 algtada keskkonnamõju hindamine (edaspidi **KMH**) selle vajadust põhjendamata. Kui kavandatav tegevus ei kuulu KeHJS § 6 lg-s 1 nimetatute hulka, peab otsustaja selgitama välja, kas kavandatav tegevus kuulub KeHJS § 6 lg-s 2 nimetatud valdkondade hulka ja on loetletud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruses nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ (edaspidi **määrus nr 224**) või on tegemist KeHJS § 6 lg-s 2¹ nimetatud tegevusega, mille korral tuleb KeHJS § 6¹ lg 3, § 11 lg-te 2, 2³ ja 4 kohaselt anda eelhinnang ja kaaluda KMH vajalikkust.

Väikse uuringusügavusega geoloogiline uuring ei kuulu KeHJS § 6 lg-s 1 sätestatud olulise keskkonnamõjuga tegevuste hulka, KeHJS § 6 lg-s 2 sätestatud otsustaja eelhinnangut vajavate valdkondade loetellu ega Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruses nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ toodud tegevuste hulka (st tegemist ei ole määruse nr 224 § 3 p 3 kohase süvapuurimisega (üle 1000-meetrise sügavusega puuraugud)). Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (55 SE) juurde kuuluvas seletuskirjas on KeHJS § 6 lg 2 p-st 2 maavara geoloogilise uuringu ja üldgeoloogilise uurimistöö kaotamist põhjendatud sellega, et praktika on „näidanud, et eelhinnangute koostamisega kaasneb suur töömaht ja reaalset väärtust sellel ei ole, kuna uuringute mõju ei ole märkimisväärne. Praeguseks ei ole algtatud mitte ühtegi keskkonnamõju hindamist maavara geoloogilise uuringu loa ja üldgeoloogilise uurimistöö loa taotluse menetluses.“

Antud juhul kuulub kavandatav tegevus KeHJS § 6 lg 2 p-s 2 mainitud valdkonda. Samas ei ole kavandatavat tegevust nimetatud määruses nr 224. Samuti ei ole tegemist KeHJS § 6 lg-s 2¹ nimetatud tegevusega. Seetõttu antud juhul KMH ei ole kohustuslik, samuti ei anta eelhinnangut vastavalt KeHJS § 6 lg-le 2³ ega kaaluta KMH vajalikkust.

MaaPS § 28 lg 3 kohaselt peab uuringuloa taotluse seletuskiri sisaldama muuhulgas andmeid geoloogilise uuringuga kaasneda võivate keskkonnahäiringute ja nende vähendamise meetmete kohta. Keskkonnaministri 09.01.2020 määruse nr 1 „Üldgeoloogilise uurimistöö loa ja geoloogilise uuringu loa taotluse esitamise kord, täpsustatud nõuded taotluse kohta, loa andmise kord ning taotluse ja loa andmekoosseis“ (edaspidi **määrus nr 1**) § 2 lg 1 täpsustab, et lisaks

MaaPS § 28 lg 3 sätestatud andmetele esitatakse taotluse seletuskirjas uuringuga kaasneda võivate keskkonnahäiringute, sealhulgas vee, pinnase või õhu saastamise, müra, vibratsiooni ja selle ulatuse kirjeldus. Määruse nr 1 § 2 lg 1 punkti 6 kohaselt tuleb uuringuloa taotluse seletuskirjas eraldi välja tuua, kas geoloogilisel uuringul on mõju Natura 2000 võrgustiku alale.

Pikametsa III uuringuruumist ca 500 m kaugusele edelasuunda jääb Mõdriku-Roela maastikukaitseala[1] (keskkonnaregistrikood: KLO1000579; edaspidi **kaitseala**). Kaitseala kaitse-eesmärk on Mõdriku-Roela oosistu, mõhnastiku, karsti, allikate ja allikajärvede kaitse, elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning mitmete Euroopa Ühenduse ja nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ[2] loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud linnuliikide; direktiivi 92/43/EMÜ[3] looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas (edaspidi **I lisas**) nimetatud elupaigatüüpide ning II (edaspidi **II lisas**) ja IV lisas nimetatud liigi ning II kategooria kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.

Lähim Natura 2000 võrgustikku kuuluv ala, Mõdriku-Roela loodusala [4] (edaspidi **loodusala**; registrikood EE0060202) asub Pikametsa III uuringuruumist ca 500 m kaugusel edelasuunal. Loodusosalal kaitstakse I lisas nimetatud kaitstavaid elupaigatüüpe: huumustoitelised järved ja järvikud (3160), lood (alvarid - *6280), rabad (*7110), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), vanad loodusemetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad - 9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0); II lisas nimetatud liike, mille isendite elupaiku kaitstakse, on harivesilik (*Triturus cristatus*) ja kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*).

Võttes arvesse alljärgneva, geoloogilise uuringu jaoks läbiviidava välitöö iseloomu ja ajalist kestust saab öelda, et geoloogilisel uuringul puudub mõju kaitsealale ja loodusalale.

Kohtupraktikas on leitud, et väidetavate tagajärgedega ei pea arvestama olukorras, kus ollakse veendunud, et tagajärgede saabumine on välistatud või äärmiselt vähetõenäoline (Riigikohtu halduskolleegiumi 21.12.2001 kohtumäärus haldusasjas nr 3-3-1-67-01 p 3).

Heide välisõhku (müra ja peenosakesed)

Geoloogilisel uuringul kasutatava tavapärase tehnika (ekskavaatori) müratase võib tootjatehaste andmetel ulatuda masinast (punktmüraallikast) ligikaudu 10 m kaugusel kuni 80 dB-ni. Müraallikast eemaldudes müratase alaneb heli neeldumise ja sumbumise tõttu. Heli neeldumine vähendab soovimatut müra ja sumbumine tagab, et heli ei liigu erinevate ruumide vahel. Taotluse seletuskirjas on esitatud sõltuvalt müraallikast mürataseme muutusi iseloomustav tabel et müratase müraallikast 10 m kaugusel on 80 dB:

Kaugus punktmüraallikast, m	Müratase, dB
100	60
200	54
300	50
400	48
500	46

Uuringuruumile lähim hoonestatud (elu-, ühiskondlik-, kõrval- või tootmishoone) katastriüksus

on Pikametsa (katastritunnus: 77004:002:0230, kaugus *ca* 40 m). Sellest nähtub, et lähima eluhoone juures võidakse, Keskkonnaministri 16.12.2016 määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ sätestatud tööstusliku müra piirväärtust 60 dB (päeval ajal elamu- ja rohealadel ehk II kategooria alad) ületada.

Oluline on silmas pidada, et geoloogiliste uuringute käigus tehtavad välitööd kestavad lühikest aega (mõne päeva). Seega on müra kestus ajutine ja lühiajaline. Võib eeldada, et geoloogilise uuringuga ei kaasne häiringuid, mis võiks piirinaabrite huve riivata olulisel määral.

Uuringualal olev pinnas on looduslikult niiske, mistõttu ei teki kaevandite rajamisel ega likvideerimisel õhusaastet (ülenormatiivset peenosakeste heidet).

Mõju põhjaveele

Uuringuruumis läbiviidava geoloogilise uuringuga ei kaasne mõju põhjaveele. Katsepumpamisega ei kaasne pikaajalist vee välja pumpamist, mis põhjustaks põhjavee taseme alanemist. Senine praktika näitab, et pumpamine kestab keskmiselt 4 - 8 tundi ja väljapumbatava vee kogused ei ole suured. Hüdrogeoloogiliste tööde raames mõõdetakse katsepumpamise ajal veetaseme alanemist ja selle taastumist. Pärast uuringu läbiviimiseks rajatud puuraukude sulgemist taastub looduslik olukord. Geoloogilise uuringu välitööd uuringuruumi teenindusmaal kestavad lühikest aega (loetav päevades).

Jäätmete

Jäätmeseaduse (edaspidi **JääTS**) alusel käsitletakse kaevandamisjäätmetena muuhulgas maavarade uuringute töö (sh proovivõtmine, puurimine ja kaevamine) tulemusena tekkivaid jäätmeid. Pärast proovidele katsete läbiviimist ja nõuetekohast säilitamist antakse ülejääv materjal üle jäätmekäitlejale. Seega ei teki geoloogilise uuringu käigus jäätmeseaduse mõistes kaevandamisjäätmeid.

Geoloogilise uuringuga vibratsiooni ei kaasne – ei viia läbi lõhkamisi. Tulenevalt töötervishoiu nõuetest, on tehnikale seatud vibratsiooni piirnormid juba valmistajatehases.

Valguse, soojuse, kiirguse ja lõhna reostust geoloogilise uuringuga ümbruskonnale ei kaasne.

Tegevusega puudub oht suurõnnetuste või katastroofide tekkimisele.

Taotleja on taotluse seletuskirjaga kinnitanud, et geoloogilise uuringu läbiviimiseks kasutatakse tehnikat, mis on läbinud perioodilise tehnilise ülevaatuse ning ei kasutata materjale, mis on keskkonnaohtlikud.

Kohe peale puuraukudest ja vajadusel kaevanditest proovide võtmist suletakse need väljatud materjaliga (mida ei ole vaja kasutada laboratsoorsete katsete läbiviimiseks). Tagasitäidetud ala tihendatakse ja tasandatakse. Uuringuruumi teenindusala korrastatakse võimalikult uuringueelsesesse seisukorda.

[1] Vabariigi Valitsuse 12.04.2007 määrus nr 104 „Mõdriku-Roela maastikukaitseala kaitse-eeskiri“

[2] Leitav: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1979L0409:20081223:ET:PDF> (06.03.2023)

[3] Leitav: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1992L0043:20070101:ET:PDF> (06.03.2023)

[4] Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“

3. KAALUTLUSED

3.1 Kaalutlused uuringuloo andmisel

MaaPS § 1 lg 3 kohaselt kohaldatakse uuringuloo andmise ja muutmise menetlusele haldusmenetluse seaduse (edaspidi **HMS**) avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi.

Geoloogiline uuring on maavara arvele võtmise ja kaevandamise eesmärgil tehtav geoloogiline töö (MaaPS § 4 lg 2). Geoloogilise uuringu läbi viimine on lubatud vaid uuringuloo alusel (MaaPS § 17 lg 2). Vastavalt uuringuloo saamiseks esitab taotleja loa andjale taotluse (MaaPS § 27 lg 1). Uuringuloo andjaks on Keskkonnaamet (MaaPS § 26).

Keskkonnaamet kontrollis taotleja esitatud taotlusmaterjalide vastavust MaaPS-le, keskkonnaministri 23.01.2017 määrusele nr 4 „Üldgeoloogilise uurimistöö loa, geoloogilise uuringu loa ja maavara kaevandamise loa taotluse esitamise kord ning taotluse vorm ja täpsustatud nõuded taotluse kohta ning üldgeoloogilise uurimistöö loa, geoloogilise uuringu loa ja maavara kaevandamise loa vorm“ ning pidas andmeid piisavaks loa menetlemiseks.

Riigilõiv 400 € on tasutud 14.11.2022 riigilõivuseaduse § 136¹ lg 1 kohaselt.

Juhul, kui geoloogilise uuringu käigus tekib kaevandamisjäätmekava ja jäätmekava ladestamiskoht ei ole jäätmehoidla **JäätS** § 35² tähenduses tuleb uuringuloo taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava (MaaPS § 28 lg 5). Jäätmekava koostamisel, esitamisel ja kinnitamisel lähtutakse JäätS §-ga 42¹ kehtestatud nõuetest. Uuringuloo taotluse kohaselt geoloogilise uuringu käigus kaevandamisjäätmekava ei teki ning seetõttu ei ole jäätmekava koostamine ja esitamine vajalik.

Loa andja kohustus on menetluse käigus kogutud andmestiku põhjal välja selgitada kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Luba antakse, kui keeldumiseks ei esine seaduses sätestatud kaalukat põhjust. Loa andmisest keeldumise alused selgitab välja loa andja. Uuringuloo andmisest keeldumise alused on nimetatud MaaPS § 35.

MaaPS § 35 lg 1 p 3-5 ja p 8 tulenevat keeldumise alust menetluse käigus ei ilmenud, sellest

tulenevat keeldumise alust ei esine.

Uuringuloo andmisest keeldutakse, kui uuringuloo andmisel puudub riigivara valitseja nõusolek (MaaPS § 35 lg 1 p 1). Pikametsa III uuringuruum asub riigile kuuluvatel ja KEMi valitsemisel olevatel maaüksustel. KEM andis 27.12.2022 kirjaga nr 13-1/22/5367-3 (registreeritud KOTKAS 28.12.2022 numbriga DM-122134-10) geoloogilise uuringu läbiviimiseks tingimusliku nõusoleku (vt p 3.3).

Uuringuloo andmisest keeldutakse, kui uuringu tegemine on vastuolus riigi huvidega (MaaPS § 35 lg 1 p 9). Riigi huvi on käsitletud Riigikogus 06.06.2017 vastu võetud strategiadokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“. Riigi huvi esinemist või puudumist analüüsitakse vastavalt Keskkonnaministeeriumi kantsleri 13.06.2013 käskkirjaga nr 610 kinnitatud juhendile „Juhend riiklike huvide kaalumiseks ehitusmaavarade kaevandamis- ja uuringulubade taotluste menetlemisel lähtuvalt varustuskindluse tagatusest“ (edaspidi **juhend**).

Keskkonnaamet analüüsis, kas taotletava uuringuruumi teeninduspiirkonnas on tagatud samaväärse maavara varustuskindlus. Varustuskindlus näitab, kui kauaks võimaliku tulevase mäeeraldise teeninduspiirkonnas varem antud lubadega kaevandada antud maavaravaru jätkub, arvestades viimase 5 aasta keskmist kaevandamismahtu. Mäeeraldise optimaalseks teeninduspiirkonnaks loetakse 50 km raadiuses mäeeraldist ümbritsevat ala, sõltumata haldusjaotusest ja arvestades reaalseid veokauguseid ning veoteede tehnilist seisukorda. Lubadega kaevandamiseks antud varu peetakse piisavaks, kui varu jätkub vähemalt 10 aastaks. Kui analüüside tulemusel selgub, et varem kaevandamiseks antud mäeeraldiste piires kaevandatav jääkvaru rahuldab taotletava mäeeraldise teeninduspiirkonna vajadused kaevandamiseks taotletava maavara osas enam kui 10 aastaks, siis loetakse taotlus riigi huviga vastuolevaks.

Taotletava Pikametsa III uuringuruumi teeninduspiirkonda (50 km raadiusesse, sh ei ole arvestatud reaalseid veokauguseid) jääb hetkel 8 täiteliiva varuga karjääri. Nende karjääride täiteliiva kaevandatav jääkvaru seisuga 06.03.2023 on kokku ligikaudu 401,38 tuh m³. Viimase 5 aasta keskmiste kaevandamismahtude põhjal kaevandatakse piirkonnas igal aastal ligikaudu 30,35 tuh m³ täiteliiva. Seega on piirkonna ehitusliiva varustuskindlus tagatud ligikaudu 13 aastaks.

Taotletava uuringuruumi teeninduspiirkonda jäävate mäeeraldiste kaevandatav jääkvaru rahuldab vajadused taotletava maavara osas rohkem kui 10 aastaks. Kuna geoloogilise uuringu luba ei anna uuringuloo omanikule garantiid, et talle hilisemalt antakse maavara kaevandamise keskkonnaluba, on geoloogilise uuringu loa taotlemine ja uuringu teostamine taotleja enda risk ning kulu. Geoloogilise uuringu tegemine ja varu arvele võtmine keskkonnaregistri maardlate nimistus ei anna taotlejale kaevandamise õigust, kuid annab juhendi kohaselt riigile maavarade otsingu ja uuringu seisukohalt olulist informatsiooni, mistõttu uuringute tegemine ei ole vastuolus riigi huviga.

Uuringuloo andmisest keeldutakse, kui uuringuruum või selle teenindusala asub riigikaitselise

ehitise maa-alal või selle piiranguvööndis ja kavandatav tegevus võib ohustada riigikaitse ehitist või riigikaitsele ehitisele määratud või kavandatud ülesannete täitmist või riigikaitse ehitise töövõimet (MaaPS § 35 lg 1 p 2). Pikametsa III uuringuruumi teenindusala ei kattu riigikaitse ehitise maa-ala ega selle piiranguvööndis.

Pikametsa III uuringuruumi teenindusala piiresse ei jää Natura 2000 võrgustiku alasid ega muid kaitstavaid loodusobjekte. Keskkonnaamet saab varasematele kogemustele ja aastatepikkusele praktikale tuginedes väita, et maavara geoloogiliste uuringute teostamisega kaasnevad keskkonnamõjud on minimaalsed. Arvestades geoloogilise uuringu iseloomu, puudub sellel puutumus *ca* 500 m kaugusel paiknevate Mõdriku-Roela maastikukaitseala ja Mõdriku-Roela loodusala. Keskkonnaamet on seisukohal, et tööd uuringuloo alusel ei mõjuta ebasoodsalt kaitstavat loodusobjekti ning ei esine vastavat uuringuloo andmisest keeldumise alust (MaaPS § 35 lg 1 p 4 ja p 11 ning lg 2 p 2).

Uuringuruumi teenindusmaa piiridesse ei jää muinsuskaitseobjekte (MaaPS § 35 lg 1 p 3), mistõttu MaaPS § 27 lg 3 kuni 6 nimetatud nõusoleku küsimise vajadust uuringuloo andmiseks ei olnud ja sellest tulenevat keeldumise alust ei esine.

Uuringuloo andmisest keeldutakse, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus uuringuloo andmisega (MaaPS § 35 lg 1 p 10). Keskkonnaamet saatis 01.12.2022 kirjaga nr DM-122134-3 teate avatud menetluse algatamisest ning uuringuloo taotluse kirjaliku arvamuse saamiseks taotletava uuringuruumi asukoha kohaliku omavalitsuse üksusele, Rakvere Vallavalitsusele tähtajaga kaks kuud (MaaPS § 27 lg 7).

Rakvere Vallavolikogu edastas Keskkonnaametile oma 28.12.2022 otsuse nr 78 (registreeritud KOTKAS 11.01.2023 numbriga DM-122134-11), millega anti uuringuloo taotlusele nõusolek.

MaaPS 35 lg 2 p 1 sätestab, et uuringuloo andmisest võib keelduda, kui taotlejale on määratud rohkem kui üks karistus kuriteo või väärteo eest uuringu või kaevandamisjäätmete käitlemise valdkonnas ja nende andmed ei ole karistusregistrist kustutatud. Keeldumise alus on kontrollitud menetluse käigus ning Verston OÜ (11947047) ei ole karistusregistrisse kantud kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest (karistusregistri andmed seisuga 06.03.2023).

Eelnevale tuginedes võib väita, et MaaPS §-s 35 sätestatud uuringuloo andmise keeldumise alused puuduvad.

3.2. Uuringuloo taotluse avalikustamine, otsuse eelnõu avalikustamine ja menetlusosaliste ärakuulamine

Keskkonnaamet avaldas uuringuloo menetluse algatamise teate 02.12.2022 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded (MaaPS § 30 lg 2) ning teavitas avatud menetluse algatamisest taotlejat Verston OÜ-d ja menetlusosalisi (HMS § 40 lg 1 ja 2, § 49 lg 1) 01.12.2022 kirjaga nr DM-122134-4. Huvitatud isikul ja isikul, kelle õigusi võis kavandatav tegevus puudutada, paluti uuringuloo taotluse kohta ettepanekuid ja vastuväiteid esitada kahe nädala jooksul alates teadete

avalikustamisest.

Etteantud aja jooksul saabus tagasiside kahelt eriaisikult (registreeritud KOTKAS 06.12.2022 numbriga 06.12.2022 ja 06.12.2022 numbriga DM-122134-7). Mõlemad eraisikud palusid olla menetluse kaasatud.

Keskkonnaamet saatis 01.12.2022 kirjaga nr DM-122134-3 teate avatud menetluse algatamisest ning uuringuloa taotluse kirjaliku arvamuse saamiseks taotletava uuringuruumi asukoha kohaliku omavalitsuse üksusele, Rakvere Vallavalitsusele tähtajaga kaks kuud (MaaPS § 27 lg 7).

Rakvere Vallavolikogu edastas Keskkonnaametile oma 28.12.2022 otsuse nr 78 (registreeritud KOTKAS 11.01.2023 numbriga DM-122134-11), millega anti uuringuloa taotlusele nõusolek.

Keskkonnaamet küsis 01.12.2022 kirjaga nr DM-122134-5 KEM valitsemisalas olevate katastriüksuse kasutamiseks geoloogilise uurimise tegemise eesmärgil (MaaPS § 27 lg 3).

KEM andis 27.12.2022 kirjaga nr 13-1/22/5367-3 (registreeritud KOTKAS 28.12.2022 numbriga DM-122134-10) geoloogilise uuringu läbiviimiseks tingimusliku nõusoleku (vt p 3.3).

Vastavalt HMS § 49 lg 1 peab loa andja andma enne haldusakti väljastamist, huvitatud isikul ja isikul, kelle õigusi võib avatud menetluse korras antav õigusakt puudutada ja lg 3 taotluse esitajale, võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited.

Keskkonnaamet pani õigusakti eelnõu koos seletuskirja ja taotlusele lisatud ning menetluse käigus haldusorganile esitatud või tema poolt koostatud muude asjasse puutuvate oluliste dokumentidega avalikkusele tutvumiseks välja 07.03.2023 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded (MaaPS § 30 lg 5). Ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtajaks seati kaks nädalat.

Avalikustamise käigus kirjalikke seisukohti ei laekunud.

Keskkonnaamet küsis taotlejalt Verston OÜ, Rakvere Vallavalitsuselt ja asjaomastelt asutustelt 07.03.2023 kirjaga nr DM-122134-12 arvamust või vastuväiteid uuringuloa andmise otsuse eelnõule kahe nädala jooksul kirja saatmisest.

Etteantud aja jooksul esitas Maa-amet oma 13.03.2023 kirjaga nr 9-3/22/20084-4 (registreeritud KOTKAS 13.03.2023 numbriga DM-122134-13) loa ja loa korralduse eelnõu kohta endapoolsed märkused, millega Keskkonnaamet arvestas ja sisse viis.

3.3. Kaalutlused täiendavate tingimuste seadmisel

HMS § 3 lõike 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad võib haldusorgan

määrata kaalutusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutusõigus tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve (HMS § 4 lõige 2). HMS § 53 kohaselt võib haldusaktile kehtestada kõrvaltingimuse seaduses või määruises sätestatud juhul või kui kõrvaltingimusega tuleks haldusakt jätta andmata.

Vastavalt määruse nr 1 § 4 lõikele 3 kantakse uuringuloa lahtrisse „Täiendavad tingimused“ nõuded, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest ning kaevandamisjäätmete käitlemisest tuleneva kahjuliku mõju vähendamiseks ja vajadusel muud täiendavad nõuded. Uuringuloaga reguleeritakse vaid uuringuruumis ja uuringuruumi teenindusalal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmeid otseselt uuringu teostamisest tulenevatele keskkonnamõjudele.

Riigivaravalitseja kooskõlastas uuringuloa andmise 27.12.2022 kirjaga nr 13-1/22/5367-3 (registreeritud KOTKAS 28.12.2022 numbriga DM-122134-10) järgmistel tingimustel:

1. *Kui geoloogilise uuringu raames on vaja teha raiet, tuleb sellest teatada riigimetsa majandajale, kes sõlmib geoloogilise uuringu tegijaga kasvava metsa raadamiseks töövõtulepingu või raieõiguse omandamiseks kasvava metsa raieõiguse võõrandamise lepingu.*

Riigivaravalitseja poolt esitatud tingimused kantakse uuringuloale täiendavate tingimustena.

Küll aga, toetudes Riigikohtu kohtuasjas nr 3-3-1-31-16 (p 19) toodule, tuleb silmas pidada, et Keskkonnaameti poolt väljastatavatest lubadest tulenev õigus ei ole piiranguteta ja selle adressaat peab järgima ka teisi asjakohaseid õigusakte. See tähendab, et loa omajal on kohustus järgida seadustes (looduskaitseseadus, veeseadus jm) kehtestatud asjakohaseid nõudeid ka ilma nende uuringuloa täiendavateks tingimusteks lisamiseta.

Üldised uuringuloaga kaasnevad kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel aadressilt: <https://keskkonnaamet.ee/keskkonnakasutus-keskkonnatasu/maapou/uuringuluba>.

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)
Martin Nurme
juhataja
maapõuebüroo

Lisad:

1. Geoloogilise uuringu luba
2. Pikametsa_III_uuringuruum_plaan.asice

Teadmiseks: Osaühing Rägavere Mõis, Osaühing Vinni Varahaldus

Liis Jääger
spetsialist
maapõuebüroo